

**A KÚRIA
mint felülvizsgálati bíróság**

Pfv.VII.20.199/2012/8.

A Kúria mint felülvizsgálati bíróság a dr. Torjay Gábor ügyvéd által képviselt felperesnek a Dr. Boros és Társai Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Boros Árpád ügyvéd) által képviselt alperes ellen jognyilatkozat pótlása iránt a Mohácsi Városi Bíróságon 4.P.20.044/2010 számon folyamatban volt és a Baranya Megyei Bíróság, mint másodfokú bíróság 3.Pf.20.824/2011/3. számú ítélete ellen az felperes által előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta az alábbi

í t é l e t e t:

A Kúria a keresetet elutasító rendelkezést helybenhagyó jogerős ítéleti rendelkezést hatályában fenntartja, a viszontkeresetnek helytadó jogerős ítéleti rendelkezést - a perköltségre is kiterjedően - hatályon kívül helyezi és az elsőfokú bíróság 46. sorszámú ítéletét e körben helybenhagyja.

A felek a másodfokú és felülvizsgálati eljárásban felmerült költségeiket maguk viselik.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

Az alperes a P 1. hrsz-ú, természetben a szám alatti beépítetlen terület megjelölésű, 1.833 nm területű ingatlan tulajdonjogával rendelkezett.

A felperes jogelődje (a továbbiakban: felperes), a M Sz az alperessel 2007. március 21-én kölcsönszerződést kötött, mely

alapján az M Sz 90 millió forint kölcsönt adott 2007. március 31-én az alperesnek. A felek megállapodtak a kölcsönadott összeg és járulékai 2008. március 15-ig egy összegben történő visszafizetésében. A kölcsönszerződést az alperes ingatlanára alapított jelzálogjoggal biztosították, valamint 2007. április 13-án - egyebek mellett - „Opciós szerződés” megjelölésű, a felperesnek vételi jogot biztosító szerződést kötöttek az alperes előzőekben megjelölt ingatlanára, ha az alperes a kölcsönszerződésben foglalt kötelezettségének az esedékességkor nem tenne eleget és emiatt a felperes a szerződést azonnali hatállyal felmondaná, illetve más okból a szerződés lejárttá válna.

A felperes vételi és jelzálogjoga 2007. április 12-én bejegyzésre került az ingatlan-nyilvántartásba.

A kölcsönszerződést a felek módosították oly módon, hogy az alperes számára nyitva álló teljesítési határidőt 2009. március 31-ig meghosszabbították.

Az alperes nem tett eleget fizetési kötelezettségének.

Az alperes 2009. április 27-én nyújtotta be a Fővárosi Bírósághoz a csődkérelmét, mely alapján 22.Cspk.012009-000013 számon ellene csődeljárás indult a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (Cstv.) alapján. A bíróság 2009. május 21-én tette közzé 4. sorszámú végzését, mely szerint az alperest (adóssal) a közzétételtől számított 120 napos moratórium illeti meg a vele szemben a fizetési haladék kezdő időpontját megelőzően, illetve azt követően esedékessé vált pénzkövetelések tekintetében.

Az adós a csődeljárásban 2009. szeptember 22-én benyújtott beadványában közölte, hogy 2009. szeptember 15-én egyezséget kötött a hitelezői Cstv. szerinti többségével. Az egyezséghez hozzájárultak az adóssal azonos székhelyen található C Kft. (az adós 100 %-os tulajdonosa), R Kft, E Zrt, Ö Kft., valamint a J Kft, D O (a C Kft. tulajdonosa), J A és dr. K Z, továbbá a F Iroda, mint hitelezők. A csődegyezésben az adós kijelentette, hogy „a fennálló hitelezői követelések, a csődeljárás alatt keletkezett és pénzügyileg nem teljesített kötelezettségek, kamatok és díjak 29,79 %-os mértékű, míg a Vagyonfelügyelő részére járó díjak 100 %-os mértékű kielégítésére vállalna kötelezettséget az egyezség jóváhagyását követő 90 napon belül azzal, hogy az ezen határidő alatt ki nem elégített követelések a határidő elteltét követően ismételten 100 %-ban fennálló követelésnek minősülnek a társasággal szemben.” Az egyezségi tárgyaláson a vagyonfelügyelő megállapította, hogy az egyezség a Cstv-nek megfelelően elfogadottnak tekintendő.

A felperes a csődegyezségi tárgyaláson nem vett részt, írásbeli nyilatkozatot nem tett.

Az adós és a hitelezők 2009. szeptember 16-án foglalták írásba az egyezséget.

Az írásba foglalt csődegyezséget a vagyonfelügyelő írásban jóváhagyta.

Az adós 2009. október 27-én a bíróság felhívására ismételten becsatolta a csődegyezséget, amelyben már csak 29,75 %-os mértékű kielégítést vállalt.

2009. október 27-én a felperes ügyvezető igazgatója mind személyesen, mind az ugyanezen a napon postára adott, az alpereshez címzett nyilatkozatával bejelentette, hogy a felek közötti kölcsönszerződés lejáratára tekintettel a perbeli ingatlant megvásárolja az opciós szerződés alapján 103 millió Ft+ÁFA vételárért. A nyilatkozat időpontjában fennálló alperesi tartozást a felperes a saját tartozásába beszámította, és a különbséget, 518.386 Ft-ot az alperes bankszámlájára átvezetett, egyben felhívta az alperest a számla kiállítására.

2009. október 28-án a felperes benyújtotta kérelmét a tulajdonjoga bejegyzése iránt a P-iFöldhivatal azonban a kérelmet elutasította.

A Fővárosi Bíróság 14. sorszámu, 2009. október 29-én közzétett végzésével a csődeljárásban a fizetési haladék időtartamát 60 nappal meghosszabbította, és a fizetési haladék lejártának időpontját 2009. november 17-ében jelölte meg. A 2009. október 28-án kelt és 2009. december 9-én jogerőre emelkedett 15. sorszámu végzésével a csődeljárást befejezetté nyilvánította és megállapította a vagyonfelügyelő munkadíját.

Az alperes 2009. december 16-án a csődegyezés alapján a felperes részére fizetendő összegnek bírósági letét útján való teljesítése iránt terjesztett elő kérelmet a Fővárosi Bíróságon. Csatolta a 2009. december 14-én történt banki átutalási megbízás fénymásolatát, mely alapján a bírósághoz 2009. december 15-én az összeg megérkezett. A teljesítési letét iránti kérelmét azzal indokolta, hogy a felperes nem hajlandó elengedni a követelése 70,25 %-át és elismerni, hogy megszűnt a jelzálog- és vételi joga. A felperes megtagadta a jelzálogjog és a vételi jog törlésére vonatkozó törlési engedély kiadását.

A felperes keresetében kérte, hogy a bíróság pótolja a felperes tulajdonjog szerzéséhez szükséges alperesi hozzájáruló nyilatkozatot a Ptk. 295.§-ában, illetve 5.§ (3) bekezdésében foglaltak alapján.

Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult, álláspontja szerint a felperes a vételi jog gyakorlására vonatkozó jognyilatkozatát a csődvédelem időszaka alatt tette meg. Viszontkeresetében kérte, hogy a bíróság a perbeli ingatlanon fennálló vételi jog és a jelzálogjog törléséhez szükséges felperesi hozzájáruló nyilatkozatot ítéletével pótolja, mert az alperes a csődegyezésben vállalt kötelezettségének bírósági letétbe helyezéssel eleget tett.

A felperes kérte az alperes viszontkeresetének elutasítását. A felperes álláspontja szerint a vételi joga megnyíltát követően gyakorolt egyoldalú nyilatkozatával a perbeli ingatlant megszerezte, így a jelzálogjog és a vételi jog is megszűnt. A kölcsön visszafizetési határidejének lejárt a 2009. március 17. - után megnyílt a felperes jogosultsága a vételi jog gyakorlására, a csődeljárás kezdő időpontjában a jogosultsága már fennállt, tehát a jogkövetkezmény nem a moratórium időtartama alatt következett be, ezért a vételi jogának gyakorlása nem jogszabálysértő. A Cstv. taxatív módon tartalmazza a fizetési haladék idején tiltott magatartásokat, a nem tiltott intézkedések megtételére - így a vételi jog gyakorlására - lehetőség van a moratórium alatt is. Állította, hogy vételi jogát a szerződésnek megfelelően gyakorolta. Az alperes a kölcsönösszeg visszafizetési kötelezettségének az általa a csődegyezségben vállalt mértékben sem tett eleget, azt 2009. szeptember 15-től számított 90 napon belül kellett volna teljesítenie, azonban az összeg átutalását csak 2009. december 14-én kezdeményezte.

Állította, hogy a csődegyezség érvénytelen (semmis), mert az jóerkölcsbe, jogszabályba ütközik; az alperes gazdálkodó szervezet tulajdonosai a hitelezői követelések 66,146 %-ával rendelkeztek; már a csődeljárás megindításának feltételei sem álltak fenn, az E Zrt-nek nem volt követelése az alperessel szemben, nem is vehetett volna részt a csődeljárásban. A csődeljárást kifejezetten csak azért indították, hogy a felperessel szembeni kötelezettségétől az alperes megszabaduljon. Az egyezségi megállapodás érvényessége nem függ valamennyi hitelező követelésének kifizetésétől, az alperes számára lehetővé tette az egyezség, hogy válogasson a hitelezői követelések között, maga dönthette el, hogy melyik hitelezővel szemben él az elengedés lehetőségével és kinek a követelését egyenlíti ki később, már 100 %-ban (Ptk.202.§, 200.§ (2) bekezdés, Cstv. 19.§ (4) bekezdés). Hivatkozott arra is, hogy a csődegyezség a felperessel szemben hatálytalan (Ptk.203.§ (1)-(2) bekezdés).

Az elsőfokú eljárás során a bíróság kérdésére az alperes jogi képviselője közölte, hogy „az alperes nem tud és nem is kíván nyilatkozni arra a kérdésre, hogy a csődeljárás alapján a hitelezői igényeket mikor és milyen mértékben elégítette ki az alperes. Az alperes maga az eljárás anyagává nem fogja tenni a bíróság felhívásában foglalt iratokat.” (42. sorszámú jegyzőkönyv 4. oldal utolsó bekezdés.) A bírósági jegyzőkönyvbe foglalt végzésben szereplő felhívásra a 43. sorszámú beadványában közölte, hogy a „bíróság kioktatását az alperes tudomásul vette atekintetben, hogy amennyiben alperes a kért iratokat nem csatolja be, úgy a tisztelt bíróság a rendelkezésre álló iratok alapján fog dönteni.”

Az elsőfokú bíróság a keresetet és a viszontkeresetet is elutasította. A Cstv. 12.§ (2) bekezdéséből arra a következtetésre jutott, hogy bár a felperes vételi joga megnyílt, ezt a fizetési

haladék tartama alatt nem gyakorolhatta. Az alperes tulajdonát képező ingatlan a csődvagyon része, melyet a csődeljárás alatt teljeskörűen véd a jogszabály, a felperes keresete ezért nem alapos.

Kifejtette, hogy a felperes a csődeljárással kapcsolatos állított jogszabálysértésekre a csődeljárásban vehetett volna igénybe jogorvoslatot. A csődegyezséget nem találta a felperes által állított okból jóerkölcsbe ütközőnek sem. Igaz ugyan, hogy a hitelező kielégítési alapját részben elvonták, de a Cstv. alapján ez jogszerű volt.

Az alperesnek joga volt 2009. december 14-ig a csődegyezésben megállapított összeget a felperes részére kifizetni, amely meg is történt.

Ugyanakkor a viszontkeresetet azért utasította el, mert a Ptk.259.§ (1) bekezdése értelmében a felperesi követelés kielégítése hiányában a zálogjog valamint a vételi jog nem szűnt meg.

A mindkét fél által előterjesztett fellebbezés alapján eljárt másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a viszontkeresetet elutasító részében megváltoztatta és pótolta a felperesnek az ingatlanra a felperes javára bejegyzett jelzálogjog és vételi jog törléséhez szükséges hozzájáruló jognyilatkozatát.

Az ítélet indokolásában kifejtette, hogy a perben nincs lehetőség a csődeljárásban történtek felülbírálatára. A csődeljárást lefolytató bíróság közzétett határozata alapján az eredeti és meghosszabbított moratórium idejét egységnek kell tekinteni, a kettő között nem volt olyan időszak, amelyre a moratórium szabályai nem vonatkoznak. A felperes a vételi jogát tehát a moratórium alatt gyakorolta.

Álláspontja szerint a vételi jog gyakorlása és a vételár beszámítással történő elszámolása a csődvagyon terhére történő kifizetésnek minősül, ami a Cstv. rendelkezései szerint nem lehetséges, így a vételi jog gyakorlására szabályszerűen nem kerülhetett sor.

A fentiekből következően nincs olyan alperesi nyilatkozat, amelyet a bíróságnak a vételi jog gyakorlása kapcsán pótolni kellene.

A másodfokú bíróság álláspontja szerint a csődegyezés, mint szerződés relatív hatálytalanságának megállapítását keresettel kérhette volna a felperes, azonban ellenkérelemként, védekezésésként ilyen igény nem volt előterjeszthető. Az eljárásban alkalmazandó Cstv. rendelkezései szerint a csődegyezés polgári jogi egyezés, érvényessége azonban az abban résztvevők perben állása nélkül nem vizsgálható, pusztán a viszontkeresettel kapcsolatos védekezésésként. Az alperes viszontkeresete tekintetében utalt arra, hogy a letétet elfogadó határozat jogerőre emelkedésével a letétbe helyezés 2009. december 15. napjára visszaható hatállyal létrejött. Álláspontja szerint a csődegyezés a vagyonfelügyelő jóváhagyásával, 2009. szeptember 16-án jött létre, és az adós az ezt követő 90 napon belül volt köteles teljesíteni, tehát a 2009. december 15-én történt letétbe helyezés még határidőben történt. A letétbe

helyezéssel az adós teljesített, így a követelés megszűnt, s ezzel megszűntek a követeléshez kapcsolódó mellékkötelezettségek, a jelzálogjog és a vételi jog is. A Ptk.5.§. (3) bekezdésére hivatkozással pótolta a felperes nyilatkozatát e körben.

A felperes felülvizsgálati kérelmében kérte a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és új határozat meghozatalát oly módon, hogy a Kúria pótolja az alperesnek a felperes tulajdonjoga bejegyzéséhez szükséges jognyilatkozatát. Állította a Pp.163-164.§-ának, 206.§-ának, 234.§ (1) bekezdésének, 213.§ (1) bekezdésének, a Cstv.12.§-ának, 19.§ (4) bekezdésének, a Ptk. 200.§ (2) bekezdésének és 296.§-ának a megsértését.

Értelmezése szerint az eljárásban alkalmazandó Cstv. nem tiltotta a vételi jog gyakorlását a moratórium alatt. A Cstv. 12.§ (3) és (5) bekezdése sorolja fel azokat a magatartásokat, melyek tiltottak. Ezeket taxatív módon tartalmazza a Cstv, s az Alkotmánybíróság több határozatában kimondta már, hogy a tételes felsorolás zárt rendszert alkot, ezért a tiltott magatartások, intézkedések köre a jogalkalmazó által nem bővíthető. A felperes tehát jogosult volt vételi jogának gyakorlására és a beszámításra is.

Álláspontja szerint a jogerős ítélet a rendelkezésre álló okiratokban foglaltak ellenére állapította meg, hogy az alperes tartozása megszűnt a hitelező felé, ezért a vételi jog és jelzálogjog törlésére vonatkozó ítéleti rendelkezés iratellenes, megalapozatlan és jogsértő. Sem az alperes által letétbe helyezni kívánt összeg, sem a befizetés időpontja nem felel meg a csődegyezségi megállapodásban foglaltaknak. Állította, hogy a jelzálogjog mindaddig nem szűnik meg, amíg a biztosított követelésből bármilyen összegű tartozás is fennáll.

Az alperes csak a 2009. október 27-én fennálló tartozása 29,75 %-át kívánta kiegyenlíteni és nem a 2009. december 15-én fennálló tartozását. Ez nem felel meg a csődegyezségi megállapodásnak, mert aszerint az alperes a hitelezők teljes - vagyis tőkét és járulékait is magában foglaló - követelésének 29,75 %-át vállalta kifizetni. Ebből következően nem fizette meg maradéktalanul a megfelelő összeget határidőre, így a jelzálogjog és vételi jog törlésének nincs jogalapja, mert a követelés nem szűnt meg.

Iratellenesnek állította a jogerős ítéletnek azt a megállapítását, hogy a csődegyezség alapján 2009. december 15-ig kellett az alperesnek a fizetési kötelezettségét teljesíteni, ugyanis az egyezséget 2009. szeptember 15-én kötötték meg, s a megállapodás szerint a javaslat jóváhagyása (az adós és a hitelezők közötti megállapodás létrejötté) az az időpont, melytől a 90 napos fizetési határidő kezdődött. A fizetési határidő 2009. december 14-én lejárt, mely időpontig kellett volna az egyezségi javaslatnak és tárgyalási jegyzőkönyvnek megfelelően a követelések 29,79 %-át rendelkezésre bocsátani. A felperesnek járó összeget azonban csak késve, és kisebb összegben fizette meg az alperes.

Allította, hogy a jogerős ítélet nem bírálta el a csődegyezségi megállapodás semmisségére vonatkozóan előterjesztett felperesi indítványt. Az eljárás során többször is hivatkozott arra, hogy a csődegyezségi megállapodás több okból is semmis - jogszabály megkerülése, nyilvánvalóan jóerkölcsbe ütköző megállapodás -, melyeket az alperesi viszontkeresetre ellenkérelemként adott elő. A csődegyezés semmisségére vonatkozóan bizonyítékokat is benyújtott.

Hangsúlyozta, hogy a csődeljárás körülményeiből megállapíthatóan a megállapodás a jogszabályi rendelkezések megkerülését, kijátszását és indokolatlan előny biztosítását szolgálta. Az alperesnek az volt a szándéka, hogy a biztosítékkal rendelkező hitelező felé fennálló tartozás részleges visszafizetésével mentesüljön a kötelezettségeitől.

Az alperes nem igazolta, hogy a többi hitelező felé a csődegyezésnek megfelelő tartozását rendezte volna, sőt a felperes által becsatolt számviteli beszámolók szerint az alperes csak és kizárólag a felperes felé kívánta teljesíteni a kötelezettségét. A csődegyezés alapján azonban, ha az alperes bármelyik hitelező felé nem teljesít, úgy valamennyi követelés 100 %-ban fennállónak minősül.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében kérte a jogerős ítélet hatályában való fenntartását. Előadta, hogy a vagyonfelügyelő 2009. szeptember 16-án hagyta jóvá az egyezséget, így a teljesítésre megállapított 90 napos határidő 2009. december 15-én járt le. Az adós 29,75 %-os teljesítést vállalt, melyet a csődeljárást lefolytató bíróság és a peres bíróság is elfogadott, illetve maga a felperes sem vitatta azt fellebbezésében. Az eljárásban alkalmazandó Cstv. szabályok alapján nem kellett különbséget tenni a biztosított és a nem biztosított hitelezők között, ezért a csődegyezés a jogszabályoknak megfelel. A felperes magatartása sértette a Ptk.4.§ (1) bekezdését és 5.§ (3) bekezdését, mert a moratórium időszakában kívánta a követelését érvényesíteni. A semmisséggel kapcsolatban is helytállóan rendelkezett a jogerős ítélet, mert a felperes nem terjesztett elő semmisségre hivatkozással kereseti kérelmet az elsőfokú eljárás során, a felülvizsgálati eljárásban pedig végképp nem hivatkozhat arra, hogy elő nem terjesztett kereseti kérelmét a másodfokú bíróság nem bírálta el.

A Kúria a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta felül a Pp. 275. § (2) bekezdése alapján.

A kereset tekintetében azt kellett megvizsgálnia, hogy élhetett-e vételi jogával a felperes a perbeli időszakban, azt a Cstv. felülvizsgálati kérelemben hivatkozott szabályai lehetővé tették-e. A Cstv. 2009. április 27-én hatályos 12.§ (2) bekezdése szerint: „A fizetési haladék tartama alatt a pénzfizetési kötelezettség nem

teljesítéséhez vagy késedelmes teljesítéséhez fűződő jogkövetkezmények - a (4) bekezdésben foglaltak kivételével - nem állnak be." (A (4) bekezdés a kamatfizetésről rendelkezik.)

Ezen rendelkezés helyes értelmezése az, hogy:

- a moratórium (fizetési haladék) alatt lejáró kötelezettségek nem teljesítéséből eredő jogkövetkezményeket a hitelezők nem érvényesíthetik az adóssal szemben a moratórium tartama alatt, illetve

- a moratórium megindulása előtt már lejárt, adóst terhelő kötelezettségek jogkövetkezményeit a moratórium kezdő időpontja előtt még nem érvényesítő hitelezők azokat a moratórium tartama alatt nem érvényesíthetik.

Tévesen hivatkozott a felperes arra, hogy a Cstv. 12.§-a tételes, taxatív felsorolást tartalmaz. A Cstv. 12.§ (2) bekezdése tartalmában visszautal a Ptk. vagy más jogszabály valamennyi olyan rendelkezésére, illetve a felek szerződéseiben megállapított olyan jogkövetkezményekre, melyeket nem fizetés, illetve késedelmes teljesítés esetén az adóssal szemben érvényesíteni lehet. Így a perbeli esetben kizárja azt, hogy a kölcsönszerződésben foglaltak nem teljesítése vagy késedelmes teljesítése miatt a felperes vételi jogával éljen.

Helytállónan állapította meg tehát a jogerős ítélet, hogy a vételi jog érvényesítését, mint a felek szerződésében megállapított olyan jogkövetkezményt, amelyet az alperes nem fizetése esetén a felperes alkalmazhatott, a csődeljárásban biztosított moratórium tartama alatt a jogszabály tiltotta. Nem vitásan a felperes számára a moratóriumot megelőzően megnyílt a vételi jog érvényesítésének lehetősége, azonban a moratórium kezdő időpontjáig ezzel nem élt, a moratórium tartama alatt pedig a vételi jog gyakorlását a fenti rendelkezés kizárta.

A felperes a felülvizsgálati kérelmében már nem vitatta, hogy a vételi jog gyakorlására a csődmoratórium ideje alatt került sor, így a felülvizsgálati bíróság nem vizsgálhatta a jogerős ítéletben szereplő annak a megállapításnak a helytállóságát, miszerint az eredeti és meghosszabbított moratórium idejét egy egységnek kell tekinteni.

A fent kifejtettek alapján a felperes felülvizsgálati kérelme alaptalan a jognyilatkozat pótlása iránti kereseti kérelem elutasítása körében, ezért a jogerős ítélet nem jogszabálysértő a felperes keresetét elutasító elsőfokú ítéleti rendelkezést helybenhagyó részében. A Kúria e rendelkezést hatályában fenntartotta a Pp.275.§ (3) bekezdés alapján.

Az elsőfokú ítéletben kifejtettekre tekintettel rögzíteni kell, hogy ha a Cstv. szabályainak megfelelően létrejött kényszeregyezséget az adós az abban foglaltak szerint teljesíti,

akkor a kötelezettsége teljesítettnek minősül akkor is, ha a csődegyezségben meghatározott összeg kisebb a hitelező eredeti követelésénél. Ilyen esetben a biztosítékkal rendelkező hitelező sem élhet a biztosíték nyújtotta jogosítványokkal, követelésének – a szabályos csődegyezségnek megfelelően történt – kielégítésével a biztosíték is megszűnik.

A viszontkereset tekintetében a Kúria ezért is elsőként azt vizsgálta, hogy helytállóan helyezkedett-e arra az álláspontra a másodfokú bíróság, miszerint a viszontkeresetre előadott ellenkérelemként, védekezésként a csődegyezség érvénytelenségére csak valamennyi érdekelt perben állása esetén hivatkozhatott volna a felperes.

A perrel érintett csődeljárásban alkalmazandó, a csődeljárás lefolytatása iránti kérelem benyújtásakor (2009. április 27-én) hatályban volt Cstv. szabályai szerint a megkötött csődegyezség egyezséggel történő szerződésmódosításnak tekintendő.

A bíróság az ezen rendelkezések alapján lefolytatott csődeljárás során létrejött egyezséget nem hagyta jóvá, azt az adós és a hitelezők kötötték meg, és a vagyonfelügyelő jóváhagyása után a bíróság eljárást befejező határozatának jogerőre emelkedésével vált mindenkire kiterjedő hatályú – s így a hozzá nem járuló hitelezők tekintetében is – kényszeregyezséggé. A csődeljárást lefolytató bíróság nem vizsgálhatta, hogy a csődegyezség tartalmában a jogszabályoknak megfelel-e, kizárólag a Cstv. szabályainak való megfelelés tekintetében ellenőrizhette az egyezséget (Cstv.21.§ (3) bekezdés). A formailag megfelelő egyezés alapján hozott eljárást befejező határozatot követően a csődegyezség érvénytelenségének megállapítása érdekében keresetet lehetett benyújtani (BH1997. 453; EBH2000.336). A perben azok a kérdések nem voltak vitássá tehetők, amelyek elbírálására a csődeljárás lehetőséget biztosított.

A csődegyezség jogintézményét vizsgálva a Kúria rámutat arra, hogy a fizetési haladék kezdő időpontjában az adós és a különböző hitelezői között egymástól függetlenül állnak fenn a jogviszonyok, melyekre vonatkozóan a csődegyezség csak abban hoz létre a hitelezők között közösséget, hogy az egyes jogviszonyok alapján az adóst terhelő kötelezettségek kielégítési arányát és a kielégítési határidőket egységesen, vagy csoportosítva egységesen kezeli. A csődegyezség jogerős jóváhagyásával tehát az egyes jogviszonyokban bekövetkeznek változások, ám kizárólag a csődegyezségben foglaltak szerint, az adóst terhelő kötelezettség mértéke, illetve esetlegesen az esedékesség időpontja tekintetében.

A Ptk. 236. § (3) bekezdés második mondata szerint a megtámadásra jogosult a szerződésből eredő követeléssel szemben kifogás útján megtámadási jogát akkor is érvényesítheti, ha a megtámadási határidő már eltelt.

A Legfelsőbb Bíróságnak az érvénytelenségi perekben felmerülő egyes eljárásjogi kérdésekről szóló 2/2010. (VI.28.) PK vélemény 9.a) pontjában kifejtett álláspontja szerint „a megtámadási határidő eltelte után a perben előterjesztett megtámadási kifogás a keresettel szemben való védekezést szolgálja, legfeljebb a kereset elutasítását eredményezheti, de nem vezethet a felperes marasztalására.” A megtámadási kifogás kapcsán kifejtettek megfelelően irányadóak a semmisségi kifogásra is. Az érvénytelenségi kifogást az ellenkérelemben kell előadni. Az érvénytelenségi kifogás arra a szerződésre hivatkozással terjeszthető elő, amelyre a keresetet alapították.

A fentiekből következően - mivel a felperes védekezésésként terjesztette elő semmisségi kifogását a viszontkereset elutasítása érdekében - az érvénytelenségi kifogás tárgyában a csődegyezségben résztvevők perben állása nélkül is döntení kell. A felperes nem terjesztett elő a csődegyezség érvénytelenségének a megállapítása iránt keresetet, ezért nincs is szükség valamennyi érdekelt perbenállására. Amennyiben a bíróság az érvénytelenségi kifogást alaposnak találja, annak az a jogkövetkezménye, hogy az alperes viszontkeresetét el kell utasítania. Mindezek alapján tehát érdemben kellett vizsgálni, hogy a rendelkezésre álló adatok alapján alapos-e a felperes érvénytelenségi kifogása.

A Kúria álláspontja szerint a perbeli csődegyezség szó szerinti szövege, nyelvtani értelmezése alapján megállapított tartalma nem biztosítja a hitelezők azonos kezelését, mert lehetővé teszi az adós számára, hogy egyes hitelezők követelését csökkentett mértékben fizesse ki, ha a kifizetésre 90 napon belül kerül sor (29,75 %), és így az adós a tartozásának több, mint 70 %-ától mentesül. Más hitelezők tekintetében ugyanakkor kizárólag amiatt, hogy az adós ezen időtartamon belül nem fizeti meg részükre a tartozást, a hitelezők korábbi teljes 100 %-os követelése áll helyre. Az adósnak lehetősége van tehát arra - kizárólag a kifizetés idejének egyoldalú meghatározásával -, hogy egyes hitelezőket előnyben részesítsen: akinek nem fizeti ki 90 napon belül a csődegyezség szerinti összeget, az utóbb a teljes követelésére igényt tarthat, míg akinek az adós azt átutalja, az csak a követelésének mintegy 30 %-át kaphatja meg. Amennyiben az egyezséget megkötő felek célja a különbségtétel lehetővé tétele volt, úgy az egyezséghez hozzá nem járuló felperessel szemben ez a kikötés érvénytelen, mert az jogszabály (Cstv. 19.§ (5) bekezdés) megkerülésére irányul és a jóerkölcsbe is ütközik (Ptk. 200.§ (2) bekezdés). Különösen megállapítható ennek a rendelkezésnek a jóerkölcsbe ütközése a csődegyezséghez hozzájáruló hitelezőknek az adóssal való (tulajdonosi) kapcsolata miatt. Amennyiben az egyezséget megkötő felek szándéka nem erre irányult, csak pontatlan a csődegyezség megfogalmazása, és azt kívánták

rögzíteni, hogy ha valamennyi hitelező 90 napon belül történő kielégítésére a csődegyezségben meghatározott arányban nem kerül sor, úgy valamennyi hitelező követelése ismét 100 %-os arányban áll fenn az adóssal szemben, akkor a Kúriának az alperes által az elsőfokú eljárás során tett nyilatkozatát kell értékelnie. Abból pedig arra a következtetésre kell jutni, hogy a csődegyezség a fenti értelmezésnek megfelelően bizonyítottan nem került végrehajtásra. Ez esetben pedig a felperes követelése az alperessel szemben nem szűnt meg.

A megalapozott semmisségi kifogás következtében a viszontkereset alaptalan, mert az alperes által átutalt összeggel a felperes teljes igénye nem került kielégítésre, s emiatt a jelzálogjoga, illetve a vételi joga nem szűnt meg, az nem törölhető. A fent kifejtettekre tekintettel a Kúria nem vizsgálta a felülvizsgálati kérelemben a felperes által a viszontkereset vonatkozásában a jogerős ítélet rendelkezéseivel kapcsolatban állított további jogszabálysértéseket.

A Kúria mindezek alapján megállapította, hogy a jogerős ítélet viszontkeresetnek helyt adó rendelkezése jogszabálysértő, ezért azt ebben a részében a Pp. 275.§ (4) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróság ítéletét - részben eltérő indokolással - helybenhagyta.

Figyelemmel arra, hogy a felek a keresetük-viszontkeresetük tekintetében pervesztesek lettek, emiatt a pernyertesség-pervesztesség aránya között nincs különbség, a Kúria a Pp.81.§ (1) bekezdése alapján rendelkezett a másodfokú és felülvizsgálati eljárási költségek viseléséről.

Budapest, 2013. január 31.

dr. Vezekényi Ursula sk. a tanács elnöke, dr. Csőke Andrea sk.
előadó bíró, dr. Török Judit sk. bíró

A kiadmány hitelével:

Afra Judit
tisztviselő